

عنوان مقاله:

بررسی رابطه ی بیش متنی نقش عقاب دو سر در دوران آل بویه و ساسانی

محل انتشار:

دوفصلنامه نگارینه هنر اسلامی، دوره 10، شماره 25 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 15

نویسندگان:

ابوالفضل عبداللهی فرد - استادیار دانشگاه هنر اسلامی تبریز، تبریز، ایران.

بهمن نامور مطلق - دانشیار دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

محمد خزایی - استاد تمام دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

الهام شمس - دانشجوی دکتری هنرهای اسلامی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز، تبریز، ایران

خلاصه مقاله:

نقش عقاب دو سر که نام آن با پارچه های مشهور آل بویه پیوند خورده، نقشی کم تکرار، منحصر بفرد و رمزآمیز در هنر ادوار مختلف ایران است که زوایای کاوش نشده ی بسیار دارد. این نقش پیش از آن که بر روی منسوجات این دوران خودنمایی کند، بر روی بشقابی فلزی متعلق به دوران ساسانی نیز دیده می شود؛ موضوعی که برای اولین بار توسط پژوهش حاضر لحاظ شده است. با توجه به تاثیرپذیری های فراوان خاندان بویه از ساسانیان در حیطه های مختلفی نظیر سیاست و فرهنگ و نیز برگرفتنی های متعدد این خاندان از هنر ساسانی، این پژوهش نقش مذکور در دوران ساسانی را پیش متن همین نقش در دوران آل بویه معرفی می کند. هدف تحقیق پیش رو بررسی روابط بین دو متن و آشکار کردن انواع گونه شناسی بیش متنی است. جستار حاضر می کوشد به این سوالات پاسخ روشنی بدهد: ارتباط این نقش در دوران آل بویه با پیش متن خود چگونه تبیین می شود؟ در فرآیند اقتباس این نقش از دوران ساسانی توسط آل بویه چه تغییراتی رخ داده است؟ این پژوهش به روش توصیفی- تحلیلی و تطبیقی انجام گرفته است و از نظریه ی ترامتیت ژرار ژنت سود می جوید. یافته های این تحقیق حاکی از آن است که با تلفیق نظام های نوشتاری و تصویری، رابطه ی بیش متنی از نوع تراگونگی و جایگشت است و این تراگونگی به شیوه ی گسترش، یعنی همزمانی توسعه ی مضمونی و افزایش سبکی، صورت پذیرفته است. جایگشت مورد نظر توسط هنرمند دوران آل بویه نشان از تلاش برای هم آمیزی و موافق کردن اعتقادات اسلامی و میراث فرهنگی دوران باستان دارد.

کلمات کلیدی:

عقاب دو سر، منیر رازی، آل بویه، ساسانی، بیش متنتیت

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1767493>

